

Η ΝΗΣΟΣ ΜΑΔΑΓΑΣΚΑΡΗ. (*)

Μέχρι πρό μικροῦ οἱ ἰθαγενεῖς τῆς Μαδαγασκάρης δὲν ἐπέτρεπον τοῖς Εὐρωπαίοις νὰ εἰσδύωσιν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς νήσου· ἀλλὰ Γάλλος σοφὸς, ὁ Κ. Ἀλφρέδος Γραν-διδέ, ὑπὸ τοῦ ἔριτος τῆς ἐπιστήμης φλεγόμενος καὶ πάντα κίνδυνον ἀψηφῶν, κατόρθωσε νὰ ἐξερευνήσῃ καθ' ὅλα τὴν ἄγνωστον χώραν καὶ διέτριψε δύο ἔτη (1868—1870)· περιέγραψε δὲ τοὺς ποταμοὺς, τὰ ὄρη, τὰ ἔθνη καὶ ἔθιμα, τὰς διαφόρους φυλάς καὶ ἐν γένει τὴν φυσικὴν τοῦ τόπου κατάστασιν. Οἱ Ἀγγλοὶ ἐξαπόστολοι, χαίροντες τὴν εὐνοίαν τῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ λαοῦ, ἐδυνήθησαν κατόπιν νὰ κάμωσι παρατηρήσεις ἀκριβεστέρας καὶ νὰ περιγράψωσι λεπτομερῶς τὰ πάντα· ἰδίως δὲ ὁ πατὴρ Μούλενς καὶ ὁ Γάλλος ἐξαπόστολος Δελμπόσκ περιηγήθησαν τὰ κυριώτερα μέρη τῆς νήσου.

Κυριώτερον χαρακτηριστικὸν τῆς νήσου, ὅσον ἀφορᾷ τὴν γεωγραφίαν αὐτῆς, εἶναι τὸ ὀγκῶδες τῶν ὀρέων, ἅτινα μεγίστην κατέ-

(α) Ἡ Μαδαγασκάρη καίται ἐν τῇ Ἰνδικῇ θαλάσῃ εἰς ἀπόστασιν 500 περίπου μιλίων ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν παραλίων τῆς Ἀφρικῆς καὶ περιέχει ὑπὲρ τὰ 4 ἑκατομμύρια κατοίκων. Ἐχει δὲ ὄρη ὑψηλὰ 4 μέχρις 6 χιλιάδων μέτρων, πολλοὺς ποταμοὺς, κλίμα καλὸν καὶ θερμὸν, καὶ τοὶ εἰς πολλὰ μέρη ἐπιβλαδέστατον εἰς τοὺς Εὐρωπαίους, γῆν εὐφορωτάτην καὶ μεταλλεῖα χαλκοῦ, μολύβδου, κασιτέρου, ὑδραργύρου, σιδήρου, κλπ. ἀλλὰ μόνον τὰ σιδηρωρυχεῖα ἐργάζονται. Οἱ ἄνδρες, καίτοι μαῦροι, ἔχουσιν ὥρατα χαρακτηρι-στικά, ἢ δὲ γλῶσσα εἶναι πλουσία καὶ καλή. Διάφοροι λαοὶ ἦρχον πρὶν, ἀλλ' ἤδη εἰσὶν ὑποταγμένοι εἰς ἓνα βασιλεῖα. Ἡ Γαλιὰ ἀπεπειράθη πολλάκις ν' ἀποκατασταθῇ, ἀλλὰ τοὺς σκο-ποὺς τῆς ἐματαίωσεν ἡ Ἀγγλία, ἥτις διὰ τῶν ἐξαποστόλων τῆς κατόρθωσε νὰ διαδώσῃ τὸν χρι-στιανισμόν παρὰ τοῖς εἰδωλολάτραις ἐκείνοις καὶ σήμερον ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ὁ προτε-σταντισμός. Οἱ ἀρχαῖοι φαίνεται ὅτι ἐγίνωσκον τὴν νήσον, ἣν τι'ες φρονοῦσιν ὅτι ἐκάλουν Με-νουθιάδα. Κατὰ τὴν 13ην ἑκατονταστηρίδα εἶχεν ἐπισκεφθῇ αὐτὴν ὁ Μάρκο-πόλος καὶ τῇ 1506 οἱ Πορτογάλλοι· μετὰ 440 ἔτη οἱ Γάλλοι ἐσύστησαν ἐμπορικὰ τινὰ πρακτορεῖα, ἀλλὰ δὲν εὐδοκίμησαν ἐπὶ πολὺ.

χουτὶν ἑκτασιν. Ὁ ἐκ τῆς δυτικῆς παρα-λίας εἰς Ταναναρίβαν μεταβαίνων ὀφείλει νὰ διαβῇ διὰ τριῶν σειρῶν ὑψηλῶν ὀρέων, ἐφ' ὧν ὑπάρχουσι μέρη ἐπίπεδα. Ἡ πρώτη σειρά ἀπέχει ἀπὸ τῆς παραλίας πορείαν δύο ἡ-μερῶν.

Τὸ πολυσύνθετον ὄρυκτὸν (*gneiss*) καὶ ὁ γρανίτης ἀποτελοῦσι τὸν σκελετὸν τῶν ὀρέων αὐτῶν, καὶ τοιαύτας ὕλας ἀπαντᾷ τις πολὺ ἀπώτερον ἐν ταῖς πέριξ κοιλάσιν· εὐκόλον δὲ νὰ πεισθῇ τις ὅτι τὰ μέρη ἐκεῖνα παρή-χθησαν ἐξ ἠφαιστίων, ἅτινα ἦσαν ἰσχυρώ-τατα. Τριάκοντα μίλια πρὸς τὰ νοτιοδυ-τικὰ τῆς Ταναναρίβας ὑπάρχει συναγωγὴ ὑ-ψηλῶν ὀρέων—τῆς Ἀγκαράτ ἢ Ἀγκαρά-τρας—περιφήμων καταστάντων διὰ τὰς ἐν-σηπτοῦσας θυέλλας καὶ περιεχόντων τὰς ὑ-ψηλοτέρας καθ' ἅπασαν τὴν νήτον κορυφάς. Κρατῆρες δὲν ὑπάρχουσιν, ἀλλ' εἰς τὰς πλευ-ράς εὐρηναὶ ἔχνη λάβας, ἔπερ παρατη-ρεῖ τις καὶ ἐν τῇ πεδιάδι καὶ εἰς τὰ βόρεια καὶ νότια τῶν ὀρέων Ἀγκαράτρας, ὡς καὶ πέριξ τῆς λίμνης Σαίντ—Ἰταζή. Εἰς τινὰ μέρη ὅμως, τὰ πρὸς τὴν δυτικὴν τῆς λίμνης ὄχθην, ὑπάρχουσι πολλοὶ καὶ πολυάριθμοι κρατῆρες.

Ἡ κοιλὰς τῆς Ἰμερίνας καὶ ἡ πρὸς νότον ἐπαρχία τοῦ Βετσιλέο κατέχουσι τὸ μεγαλή-τερον μέρος τοῦ κεντρικοῦ ὀροπεδίου τῆς νή-σου. Εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς ἡ κοιλὰς αὕτη διατέμενεται ὑπὸ λόφων ἐκ γρανίτου, περικυκλωμένων ὑπὸ ἑλῶν καὶ σφόδρων γαιῶν. Τὰ μεσημβρινὰ μέρη κατεστράφησαν ὑπὸ ἠφαιστιωδῶν ἐκρήξεων καὶ ὀλίγα εὐρηναὶ ἐκεῖ εὐφορὰ μέρη, οἱ δὲ κάτοικοι εἶναι ἐπί-σης ὀλίγοι· ἀλλαχὺ ὅμως ὑπάρχουσιν ἑκα-τοντάδες χωρίων καὶ κωμοπόλεων. Ἐν συν-όλῳ ἡ ἐπαρχία τῆς Ἰμερίνας εἶναι ἡ ὡραιό-τερα καὶ γραφικώτερα ἀπόσις τῆς νήσου· περιβάλλεται δὲ ὑπὸ μεγαλοπρεπῶν καὶ ποι-κιλοχρόων λόφων καὶ ὑπάρχουσιν ὄρη ὑψηλὰ, δένδρα πολλὰ, ὕδατα ἄφθονα καὶ καθαρὰ καὶ ἡ *Λίμνη* τῆς βασιλείας μὲ νησίδιὰ τινὰ δειδροφόρα. Τὸ μῆκος τῆς ἐπαρχίας εἶναι 110 μίλια καὶ τὸ πλάτος 90, ἥτοι ἡ ὅλική ἐπιφάνεια εἶναι 9900 τετραγωνικὰ μίλια,

ἀλλὰ μόλις 1250 εἶναι κατάλληλα διὰ τὴν γεωργίαν.

Ἡ ἐπαρχία Βετσιλέου, κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ πατρὸς Μούλλενς, δὲν φέρει ἵχνη ἀλλοιωσέων ἐπενεχθεισῶν ὑπὸ ἡφαιστίων· ἀλλ' εἰς διάφορα μέρη διατέμενεται ὑπὸ σειρᾶς *gneiss* καὶ μακρῶν στρωμάτων ἀργίλου. Εἶναι μὲν ὠραία καὶ γραφικὴ, πλὴν τὰ καλλιεργημένα μέρη εἰσὶν ὀλίγα. Κυρίως καλλιεργεῖται ὄρυζα καὶ οἱ ἐγγώριοι ἔχουσιν ἀρίστους μεθόδους πρὸς ἄρδουσιν τῶν ἀγρῶν. Ἀφθονία ὑδάτων ὑπάρχει εἰς τὸ μεσημβρινώτερον μέρος τῆς ἐπαρχίας, διὰ τοῦτο καὶ ἐκλήθη ἐκεῖνο *Isarindranza*, ὃ ἐστὶ πληρὴς ὕδατος. Οἱ πλείστοι τῶν ποταμῶν εἰσὶ διαβατοὶ ἄνευ πορθμίων· ὅταν ὕμῳ ὦσι βαθεῖς καὶ συχνάζονται ὑπὸ κροκοδείλων, διαβαίνουσιν αὐτοὺς ἐπὶ μονοξύλων (πυρογῶν). Ὅταν ἐν ἐκστρατείᾳ κατὰ τινος φυλῆς πρόκηται νὰ διαβῶσι τὸν ποταμὸν, ὅπερ ἀδύνατον νὰ πράξωσι διὰ μονοξύλων, γεφυροῦσιν αὐτὸν, αἱ δὲ γέφυραι εἶναι ἀληθῶς πρωτότυποι· ῥίπτουσι λίθους πολλοὺς καὶ ἐπ' αὐτῶν στελέχη καὶ κλάδους δένδρων, ἔπειτα στρωνύουσι χῶμα καὶ οὕτως αὐτοσχεδιάζουσι γέφυραν. Ὁ πατὴρ Μούλλενς, ὅστις συνώδευσε τὴν βασίλισσαν τῆς Ὀβας ἐπισκεπτομένην τὴν φυλὴν τῶν Βετσιλέων, εἶδε νὰ διαβῶσι διὰ τῆς γεφύρας αὐτῆς 50,000 ἄνδρες, οὓς ἡ Α. Μ. ἔσυρε μεθ' ἑαυτῆς καὶ οἵτινες ἐχρησίμευσαν ἀντὶ κτηνῶν πρὸς μεταφορὰν τῶν βασιλικῶν σκευῶν, τῶν πυροβόλων καὶ ἐφοδίων αὐτῶν, τῶν σκηνῶν, τῶν πασσάλων αὐτῶν, τῶν τροφῶν, φορείων, κτλ. κτλ., διότι οἱ ἡγεμόνες τῶν μερῶν ἐκείνων ποιοῦσι τὰς ἐκδρομὰς τῶν μετὰ πομπῆς πολλῆς καὶ ἐπιδείξεως μεγάλης.

Πρωτεύουσα τῆς συνομοσπονδίας τῶν Βετσιλέων εἶναι ἡ πόλις Φιαναραντσάα, ἐκ δὲ τῶν χαρακτηριστικῶν τῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ὁ πατὴρ Μούλλενς εἰκάζει εὐλόγως ὅτι αἱ φυλαὶ αὗται εἰσὶν αὐτόχθονες τῆς νήσου. Ὁ τύπος οὗτος μόνον εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν καὶ εἰς τινα τοῦ κέντρου μέρη διατηρήθη, ἐνῶ εἰς τὰ δυτικὰ μέρη οἱ λευκοί, οἱ Κάφραι καὶ οἱ Μογγόλοι ἐμίχθη-

σαν πρὸς τοὺς ἐγγωρίους. Οἱ αὐτόχθονες ἐκεῖνοι ἔχουσι πρόσωπον στρογγύλον καὶ πλατὺ, ῥίνα σιμὴν καὶ χεῖλη παχύτατα.

Ὁ Βετζιλέος φέρει παραδοξότατον κάλυμμα εἰς τὴν κεφαλὴν, συνιστάμενον ἀπὸ κτένας, πτερὰ, φυτὰ, κτλ., καὶ ὁμοιάζον πρὸς πέποινα· τὸ ἐνδυμὰ τοῦ σύγκειται ἀπὸ ὕφασμα κατασκευαζόμενον ἀπὸ ἱνας βαναϊέας, ὅπερ οὐδέποτε πλύνει, ἀλλ' ἐνίοτε ἀλοίφει μὲ ἔλαιον διὰ νὰ γίνῃ ἀπαλώτερον. Ὁ Βάρος (ὅστις φέρει παράδοξον κεκρύφalon, ὃν ἀλείφει μύροις ἐκ λίπους καὶ κόπρου βοῆς καὶ στάκτης) ἔχει ὅπλα λόγχην καὶ τουφέκιον, ἐκ δὲ τῆς ζώνης τοῦ κρέμαται βέειον κέρας, ἐφ' οὗ ὑπάρχει καὶ πυρίτις καὶ ἐν τῇ ζώνῃ φέρει τὰς σφαῖρας τοῦ τουφεκίου· εἶναι δὲ ἐπιδέξιός σκοπευτῆς καὶ οὐαὶ τῷ Χόβα ὅστις ἤθελε τύχει εἰς ἀπόκεντρον ἐδὸν· φονεύεται ὡς πτηνόν. Τὸ τοῦ Βάρου μῖσος κατὰ τοῦ Χόβα εἶναι πατροπαράδοτον, εἶναι μῖσος λαοῦ ἡττηθέντος κατὰ τοῦ κατακτητοῦ, πάθος ἄγριον τῶν αὐτοχθόνων κατὰ τῶν θεωρουμένων ὡς ξένων, διότι ὁ Χόβας εἶναι παρείσακτος ἐν τῇ Μαδαγασκάρῃ· ἤδη κατὰ μέγα μέρος διατελεῖ κύριος αὐτῆς, ἀλλ' εἶναι Ἀσιανὸς, Μογγόλος, ὅπως ἐκ τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ φαίνεται.

Αἱ τελευταῖαι ἐκδρομαὶ τοῦ πατρὸς Μούλλενς ὠδήγησαν αὐτὸν εἰς τὰς βορείους ἐπαρχίας· περιγράφει δὲ τὴν Σιλιάγκον, ἀπέχουσαν περὶ τὰ ἑκατὸν μίλια τῆς Ταναναρίδας, ὡς πλουσίαν εἰς λόφους καὶ ἔχουσαν διαυγεστάτην λίμνην· οἱ δὲ λόφοι εἶναι κεκαλυμμένοι ἀπὸ διάφορα φυτὰ καὶ κατέχουσιν ἐπιφάνειαν 60 μιλίων μήκους ἐπὶ 30 πλάτους. Ἀναχωρήσας ἐκεῖθεν διέτριψεν ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας εἰς μέρος τέως ἄγνωστον τοῖς ξένοις καὶ κατοικούμενον ἐν μέρει ὑπὸ ἀνθρώπων οἵτινες φαίνονται καλοὶ καὶ οἵτινες ὑπεδέχθησαν ἀριστα αὐτὸν καὶ τοὺς συνοδοιπόρους τοῦ. Διὰ τῆς ἐρήμου ἀπῆλθε κατόπιν εἰς τὴν πόλιν Μεβατανάνα· ἡ δὲ ἐρημος διακόπτεται ἐνιαχοῦ ὑπὸ μακρῶν κοιλάδων, ἀρδευομένων ὑπὸ πολλῶν ῥυάκων καὶ ποταμῶν. Ἐκ Μεβατανάνας ἀνεχώρησαν διὰ τοῦ ποταμοῦ

ἐπὶ μονοξύλου καὶ διευθύνθησαν πρὸς τὰ παράλια. Ἀφθονα ἦσαν τὰ δένδρα, πλουσία ἡ βλάστησις, ἅπειρα δὲ καὶ ποικίλα τὰ ζῶα καὶ ἔπιτηνά. Καταπληκτικὸς ἦν ὁ ἀριθμὸς τῶν κροκοδείλων, οἵτινες κατ' ἀγέλας ἐκ δύο, τριῶν, ὀκτὼ καὶ ἐνίοτε δέκα ἠκολούθουν τὸ μονόξυλον. Πολλάκις ὁ περιηγητὴς εἶδε κοιμωμένους εἰς τὸν ἥλιον εἰς λαιμὸν γῆς εἴκοσιν ἕως τεσσαράκοντα κροκοδείλους.

Μέρος τῆς πλουσίας καὶ εὐφόρου ἐκείνης χώρας κατοικεῖται ὑπὸ τῶν φυλῶν Σακαλάθ, διαμενόντων εἰς μικρὰ χωρία καὶ τρεφομένων ὑπὸ ἰχθύων, ὀρύξης καὶ λαχανικῶν παραγαμένων ἐκ τῶν κήπων των. Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι ὀλίγας ἀνάγκας φαίνεται ὅτι ἔχουσι καὶ οὐδὲν μετέρχονται ἐμπόριον.

Μέχρι τοῦ μέρους ἐκείνου ἐξετάθη ἡ ἐκδρομὴ τοῦ σεβασμίου ἐξαποστόλου· ἐπέβη δὲ ἐπὶ πλοίου ἐν τῷ λιμένι Μονζαγκάς καὶ ἐπλευσεν εἰς Ζαγκιδάρην, ὅθεν μετέβη εἰς Ἀγγλίαν.

Ὁ σὺρ Μπάρτλε Φρέρ, ὁ ἐν Ζαγκιδάρῃ Ἀγγλὸς πρόξενος, ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ τῶν ἀνακοινώσεων τοῦ πατρὸς Μούλλενς καὶ γινώσκων τὰ βορειοδυτικὰ τῆς Μαδαγασκάρης, ἐδημοσίευσεν ἀρτίως ἀξίας λόγου παρατηρήσεις. Λέγει δὲ ὅτι εἶναι ὁ ὠραιότερος ἐπὶ τῆς γῆς τόπος καὶ ὅτι τὰ ζῶα καὶ φυτὰ παρέχουσι τοῖς φυσιολόγοις μέγιστον ἐνδιαφέρον, διότι ἀπαντῶνται λείψανα φυτῶν καὶ ζώων, ἅτινα πρέπει νὰ ὑπῆρχον ἄλλοτε ἐπὶ τῆς ἀφρικανικῆς ἡπείρου καὶ περὶ ὧν ἡ ἱστορία οὐδὲν ἀναφέρει. Ὁ σὺρ Μπάρτλε Φρέρ λυπεῖται λοιπὸν ὅτι οἱ ὁμογενεῖς του δὲν δεικνύουσι πλέον διὰ τὴν Μαγαδασκάρην τὴν αὐτὴν συμπάθειαν, ἣν ἐδειξαν μέχρι τοῦ τέλους τῆς βασιλείας τῆς ἡγεμονίδος Ἀννης· χαίρει ὅμως ὅτι, χάρις εἰς τὰς προσπάθειάς τῶν χριστιανῶν ἐξαποστόλων, οἱ κάτοικοι ταχέως θὰ πολιτισθῶσι.

N. E. F.

ΑΓΓΛΙΑΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ.

Ἀρτίως ἐδημοσιεύθη ἡ ἀπογραφὴ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἀγγλίας καὶ Οὐαλλίας διὰ τὸ ἔτος 1871, τὸ δὲ βιβλίον εἶναι πλείστου λόγου ἄξιον διὰ τὰς περιεχομένας λεπτομερεῖς πληροφορίας, διότι ἐν τοῖς πολλοῖς πίναξι βλέπει τις πόσοι εἶναι οἱ τεχνῖται, βιομήχανοι, κτλ, πόσοι οἱ κωφάλαλοι, οἱ τυφλοὶ, οἱ βλάκες, οἱ παράφρονες, οἱ πτωχοὶ, οἱ πεφυλακισμένοι, κτλ., κτλ. Οἱ πίνακες οὗτοι ἐκ πρώτης ὀψεως θεωροῦνται περιττοὶ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀλλὰ εὐθὺς ὁ ἀναγνώστης ἀρχίζει νὰ ἐνδιχρέηται καὶ νὰ πορίζηται λεπτομερείας, ἃς μόνον οἱ θετικοὶ Ἀγγλοὶ δύνανται νὰ δώσωσι.

Τῷ 1871 ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀγγλίας καὶ Οὐαλλίας ἀνῆρχετο εἰς 22,712,266 ψυχάς, ἥτοι εἰς 11,058,934 ἄνδρες καὶ 11,653,332 γυναῖκας, ἥτοι αἱ γυναῖκες ἐπλεόναζον κατὰ 594,398· σημειωτέον ὁμως ὅτι ἡ αὐξήσις αὕτη τῶν γυναικῶν παρατηρεῖται ἐπὶ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῶν κατοίκων τῶν ὑπερδάντων τὰ 20 τῆς ἡλικίας των ἔτος. Οἱ ἔχοντες ἡλικίαν κάτω τῶν 20 ἐτῶν ἀνέρχονται εἰς ἐπέκεινα τῶν 10 ἐκατομυρίων, τὸ δὲ ἄρσεν στοιχεῖον, τὸ κάτω δηλ. τῶν 20 ἐτῶν, ὑπερτερεῖ τοῦ θήλεος κατὰ 3000. Τὴν ἀριθμητικὴν ὑπεροχὴν αἱ γυναῖκες διατηροῦσι μέχρι τῆς αἰχλὸν προγεθνηκυίας περιόδου τῆς ζωῆς, διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐχόντων ἡλικίαν 100 ἐτῶν εἶναι μικρότερος τοῦ τῶν γυναικῶν, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐπομένων σημειώσεων ληφθεῖσάν ἐκ τῶν προλαβουτῶν ἀπογραφῶν. Τῷ 1831 ὑπῆρχον 100 ἐτεῖς ἄνδρες μὲν 68, γυναῖκες δὲ 148· τῷ 1841 ἄνδρες 83, γυναῖκες 166· τῷ 1851 ἄνδρες 78, γυναῖκες 137· τῷ 1861 ἄνδρες 55, γυναῖκες 146· τῷ 1871 ἄνδρες 41, γυναῖκες 119.

Ὀλίγιστοι ἐν Ἀγγλίᾳ συνέρχονται εἰς γάμου κοινωνίαν μετὰ τοῦ 43 καὶ τοῦ 20 τῆς ἡλικίας των ἔτους (τῷ 1871 ἡριθ-